

KOMPIUTERIJOS TERMINAI BAIGIAMUOSIUOSE PROJEKTUOSE

Eglė Dumšienė

Šiaulių valstybinė kolegija
Aušros al. 40, Šiauliai, Lietuva
El. p. egledumsiene@gmail.com

Anotacija

Straipsnyje apžvelgiama informacinių sistemų technologijos studijų programos baigiamųjų projektų kompiuterijos terminų vartoseną. Aptariamos šios pagrindinės kompiuterijos terminų klaidų grupės: neteiktinos svetimybės, pasenę ar pakeisti, netikslūs terminai, terminų darybos, formų klaidos, kitos terminų negerovės: rašybos dalykai, terminų sintaksės, kompiuterijos santrumpų klaidos.

Reikšminiai žodžiai: terminas, kompiuterijos terminija, kalbos klaida, baigiamasis projektas.

Įvadas

Terminas – žodis ar žodžių junginys, įvardijantis specialią mokslo, technikos, meno ar kitos visuomeninės gyvenimo srities sąvoką. Terminas standartizuojamas, populiarinamas, teikiamas visuomenei vartoti, įtraukiamas į terminų žodynus. (Kvašytė, 2005, p. 65). Vienas iš svarbiausių terminų kalbinių reikalavimų yra terminų taisyklingumas. Gaivenis (2002, p. 36) taisyklingumą apibrėžia kaip sutikimą su kirčiavimo, rašybos, gramatikos, žodžių darybos, gramatinimo ir vartojimo taisyklėmis.

Netaisyklingai mokslinėje kalboje vartojami terminai braunasi ir į įvairias kitas sritis, įsigali tarp vartotojų. Taigi ir įprasti senieji, ir drauge su naujausiomis technologijomis atsirandantys nauji kompiuterijos srities terminai turėtų būti taisyklingai vartojami pirmiausia šios srities specialistų aplinkoje. Kompiuterijos terminų vartoseną analizavo A. Rimkutė¹, apie kompiuterijos terminus taip pat rašo G. Grigas², A. Kaulakienė³. A. Kaulakienės ir A. Rimkutės⁴ straipsnyje pateikta pagrindinių kompiuterijos terminų mikrosistemos raidos apžvalga.

Nutarta pasidomėti, ar informacinių sistemų technologijos studentai, rašydami baigiamuosius projektus, laikosi bendrųjų kalbos normų, remiasi Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimais, naudojami naujausiais terminų žodynais, kitais norminamaisiais darbais.

Straipsnio tikslas – išanalizuoti ir įvertinti Šiaulių valstybinės kolegijos 2008 ir 2009 m. informacinių sistemų technologijos studijų programos baigiamųjų projektų kompiuterijos terminų vartoseną taisyklingumo aspektu.

Tyrimo objektas – keliasdešimt informacinių sistemų technologijos studijų programos baigiamųjų projektų. Darbe taikytas **analitinis aprašomasis** metodas.

Aptariamos šios pagrindinės kompiuterijos terminų klaidų grupės: neteiktinos svetimybės, pasenę ar pakeisti, netikslūs terminai, terminų darybos, formų klaidos, kitos terminų negerovės: rašybos dalykai, terminų sintaksės, kompiuterijos santrumpų klaidos.

Neteiktinos svetimybės

Didelę dalį netaisyklingų terminų užima daugiausia iš anglų kalbos atėjusios neteiktinos svetimybės, pvz.: **linkas** (= *saitas; ryšio linija*), **portas** (= *prievadas; jungtis*), **hostas** (= *pagrindinis kompiuteris*), **displėjus** (= *monitorius, vaizduoklis; ekranas*). Pastarasis barbarizmas studentų darbuose paprastai vartojamas, kai turimas galvoje *monitorius (vaizduoklis)*, pvz.: **Displėjaus** (= *Monitoriaus; Vaizduoklio*) *ekrane neturi būti akinančių blyksnių ir atspindžių [...]. Klaviatūra turi būti atskirta nuo displėjaus (= monitoriaus; vaizduoklio)*. Kalbant apie *displėjaus* atitikmenis, reikia pasakyti, kad pirmenybė teikiama tarptautiniam terminui *monitorius*, o ne lietuviškam *vaizduoklis*, kurį, beje, kalbos vartotojai priima nenoriai⁵.

Pastebėta, kad studentų baigiamuosiuose projektuose visiškai neįvartojami taisyklingi terminai *šakotuvus, telktuvus* ir *perjungiklis*. Skirtingiems terminams įvardyti – *šakotuvui* (angl.

¹ Rimkutė A. (2010). Žurnalo „Computer Bild Lietuva“ kompiuterijos terminai. Gimtoji kalba, 1, 9–13.

² Grigas G. (2008). Kompiuterijos leksika ir terminija. Santalka. Filologija. Edukologija, 16 (2), 31–39.

Grigas G. (2006). Kompiuterijos santrumpos: skolinimasis, vertimas, tarimas. Gimtoji kalba, 5, 8–13.

³ Kaulakienė A. (2006). Naujausios technologijos ir kompiuterijos terminija. Santalka 14 (4), 22–25.

⁴ Kaulakienė A., Rimkutė A. (2008). Kai kurių šiuolaikinės kompiuterijos terminų mikrosistemų analizė. Santalka. Filologija. Edukologija. 16 (4), 30–37.

⁵ Pz., Kauno technologijos universitete atliktame tyrime pastebėta, kad lietuviško atitikmens *vaizduoklis* neįvartoja nė vienas respondentas. Beje, į pasirinkamų terminų grupę *displėjus / vaizduoklis / ekranas* nepelnytai neįtrauktas tarptautinis terminas *monitorius*. (Daugiau žr. Celiešienė, 2009).

hub) ir *telktuvui* (angl. *concentrator*) – vartojamas vienas netinkamas terminas *koncentratorius*, tad ne visada būna aišku, koks įtaisas turimas galvoje⁶. Gana dažnai omenyje turint *šakotuvą* greta netaisyklingo termino *koncentratorius* skliaustuose nurodomas angliškas terminas (*hub*), pvz.: *Jungiant nuosekliai papildomo įrenginio – koncentratoriaus (hub) (= šakotuvo) – nereikės*. Barbarizmas *habas (hubas)* studentų darbuose vartojamas gana retai.

Taisyklingas lietuviškas terminas *perjungiklis* studentų projektuose visai nevartojamas, vietoje jo randamas tarptautinis terminas *komutatorius*. Termino *komutatorius* nėra *Enciklopediniame kompiuterijos žodyne* (2008), toliau – *EKŽ* (2008), tačiau jis pateiktas *Tarptautinių žodžių žodyne* (2004, p. 549)⁷ ir *Terminų banke*⁸. Barbarizmo *svičas* atsisakyta, tik gana dažnai angliškas terminas *switch* parašomas vienas pats arba nurodomas skliaustuose greta *komutatoriaus*, pvz.: *Kiekvienas kompiuteris prijungtas prie centrinio mazgo – komutatoriaus (switch) (= perjungiklio)*.

EKŽ (2008) pateikti tarptautiniai terminai *testas, testavimas*, bet nėra *testerio*. Pirmoji neteiktino svetimžodžio *testeris* reikšmė *Kalbos patarimų* knygelėje *Leksika: Skolinių vartojimas* (2005) yra „tikrikliis“. Studentų darbuose dažnai randamas pasidarytas terminas *kabelinis testeris* galėtų būti keičiamas *kabelio tikrikliu* ar *kabelio tikrintuvu*, jei iš tiesų tokio termino reikia tam tikram įtaisui įvardyti⁹. Beje, pastarųjų terminų nėra nei *Enciklopediniame kompiuterijos žodyne* (2008), nei *Terminų banke*.

Nerastas taisyklingas terminas *priegloba*, vartojamas tik *hostingas*, pvz.: *Suteikiamas nemokamas hostingas (= Suteikiama nemokama priegloba)*. Gali būti, kad studentai net nežino lietuviško termino. Vietoje *menu juosta* randamas netaisyklingas terminas *menu panelė*. Beje, *panelė* netaisyklingai vartojamas ne tik kompiuterijos, bet ir statybos bei transporto srityse. Plg. taisyklingus statybos terminus *plokštė, skydas (plokštė), skydas (valdymo)*, automobilių terminą – *prietaisų skydelis*. Netinkamas ir terminas *direktorija*, pvz.: *Kopijuoti norimą direktoriją (= katalogą)*.

Ne tokios dažnos studentų baigiamuosiuose projektuose svetimybės *baneris* (= *reklamjuostė*)¹⁰, *toneris* (= *dažomieji milteliai, dažiklis*), *printeris* (= *spausdintuvas*), nors pastarosios dvi, kartu ir veiksmazodžiai *printinti, printeriuoti* (= *spausdinti*), dar dažnai vartojamos šnekamojoje specialistų ir kompiuterių naudotojų kalboje.

Vardydami įtaisas studentai vartoja netaisyklingus terminus *skaneris* (= *skaitytuvas, skeneris*), *transeiveris* (= *siųstuvas-imtuvas*), taip pat vietoje lietuviško termino *tankintuvas* renkasi nelietuvišką *multiplekseris*.

Kai kurios neteiktinos svetimybės studentų išskiriamos kabutėmis, pvz.: „*fišingas*“ (= *sukčiavimas*), „*hakeris*“ (= *programišius, programavimo aistrualis*). Tai parodo, kad studentai žino, jog tie žodžiai yra netaisyklingi, netinkami ypač moksliniuose tekstuose, tik nežino, kuo pakeisti arba nepriima lietuviškų terminų.

Svetima reikšme dažnai vartojami sudėtiniai terminai *motininė* (= *pagrindinė*) *plokštė, namų* (= *pradžios puslapis*, pvz.: *Motininės (= Pagrindinės) plokštės baterijos keitimas. Namų (= Pradžios puslapio keitimas)*.

Būtina paminėti ne kompiuterijos srities netaisyklingą terminą *rozetė*, kuris labai dažnai kartojasi informatikų baigiamuosiuose projektuose, pvz.: *Drėgnomis rankomis negalima liesti jungiklių, rozečių* (= *kištukinių lizdų*). Keletame darbų rastas ir variantas *razetė*. Įsidėmėtina, kad *rozetė* kaip terminas vartojamas architektūros srityje: „didelis apskritas langas ties portalu, suskaidytas spinduliais, su vitražu ar kitokia puošyba“ (DŽ, 2000, 664).

Pasenę, netikslūs terminai

Gausiausia studentų darbuose pasenusių ar pakeistų, taip pat – netikslių terminų. Ypač dažni nebevertojami terminai *kietasis* (= *standusis*) *diskas, personalinis* (= *asmeninis*) *kompiuteris*, pvz.: *Kietojo (= Standžiojo) disko talpa. Personalinio (= Asmeninio) kompiuterio pajungimas (= prijungimas)*¹¹ *prie projektoriaus*.

Nė viename darbe nerastas taisyklingas terminas *maršruto parinktuvas*, rašoma tik *maršrutizatorius*, pvz.: *Įdiegti ir sukonfigūruoti du nauji maršrutizatoriai (= maršruto parinktuvai)*. Kai kuriuose baigiamuosiuose darbuose greta šio pasenusio termino skliaustuose nurodoma svetimybė *routeris*. Atsisakyta angliško kompiuterijos termino (kurį, beje, ir sudėtinga išarti) *firewall*, bet vis tiek verčiama pažodžiui: *ugni sienė*, pvz.: *Ugniasienė (= Užkarda;*

⁶ Plg. šiuos du terminus: šakotuvus – tinklo įtaisas, į vieną tašką jungiantis daugelį ryšio linijų, ateinančių iš įvairių tinklo mazgų. (*EKŽ*, 2008, p. 477); telktuvas – įtaisas, sujungiantis kelių ryšio kanalų duomenis, kad juos būtų galima perduoti mažesniu kitų kanalų skaičiumi. Telktuvas, naudojamas vietiniuose tinkluose, vadinamas tinklo šakotuvu. (*EKŽ*, 2008, p. 495).

⁷ Vaitkevičiūtės *Tarptautinių terminų žodyne* nurodyto technikos termino *komutatorius* lietuviškas atitikmuo – *skirstiklis*.

⁸ Tarptautinis terminas *komutatorius* galėtų būti vartojamas ir kompiuterijos srityje. Antra vertus, kiltų klausimų, kodėl kompiuterijos srityje netinka kiti tos pačios darybos terminai, plg.: *koncentratorius, maršrutizatorius*.

⁹ Plg. *Terminų banke* teikiamus kitus sudėtinius terminus: *kabelio ieškiklis, kabelio laikiklis, kabelio klotuvas*.

¹⁰ Anksčiau siūlyti atitikmenys: *reklaminė juosta, kaičioji reklama, kaspinas*.

¹¹ Taisomos ir kitos studentų padarytos kalbos klaidos, tik jos neparyškintos.

Saugasienei) galima sukongfigūruoti pagal įmonės poreikius. Svetimybė *vebas* (angl. *web*) mokslinėje studentų kalboje beveik nebevartojama – pasitaiko tik pavienių netaisyklingų atvejų, tačiau reikėtų įsidėmėti, kad norminis terminas yra *saitynas*, o ne *žiniatinklis*. Beje, *žiniatinklį* į *saityną* Valstybinė lietuvių kalbos komisija pakeitė palyginti neseniai¹², senasis terminas dar minimas EKŽ (2008, p. 554) ir kituose ankstesniuose žodynuose¹³, tad normalu, kad baigiamuosiuose projektuose termino *saitynas* nėra. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, jog kompiuterį, jo programinę įrangą, duomenis ir bet kokius kitus informacijos išteklius naudojame, tad reikėtų sakyti ir rašyti kompiuterių *naudotojas*, o ne *vartotojas*: *Atspindžių poveikis kompiuterių vartotojams yra blaškantis dėmesį ir varginantis* (= *Atspindžiai blaško kompiuterių naudotojų dėmesį ir vargina juos*). Įmonės tikrina prisijungiančius *vartotojus* (= *naudotojus*). *Vartotojų* (= *Naudotojų*) *slaptažodžių sudarymas*. Įprasta, kad internetas kaip ir dujos ar vanduo yra tiekiamas, o ne teikiamas, todėl – *internetu tiekėjas*, o ne *teikėjas*, pvz.: [...] *bus galima pasirašyti sutartį su internetu tiekėju* (= *tiekėju*).

Labai daug taisytinių sudėtinių terminų su būdvardžiu *bevielis*, -ė: *bevielis* (= *belaidis*) *monitorius*, *bevielis* (= *belaidis*) *ryšys*, *bevielis* (= *belaidis*) *tinklas*. Daugiau pavyzdžių: *Bevielio* (= *Belaidžio*) *ryšio standartas*. *Analizuojama bevielio* (= *belaidžio*) *tinklo įranga*. *Internetu kavinėje bus ir bevielis* (= *belaidis*) *internetu ryšys*. *Bevieliumi* (= *belaidžiam*) *įrenginiui įjungta ugniasienė* (= *užkarda; saugasiene*).

Yra klaidų, kurios kartojasi kone visuose tikrintuose baigiamuosiuose projektuose. Pvz., įvardydami kabelių rūšis, studentai vartoja netaisyklingus sudėtinius terminus: *vytos poros* (= *porinės sąsukos*) *kabelis*, *koaksialinis*¹⁴ (= *bendraašis*) *kabelis*, *optinio pluošto* (= *optinis*) *kabelis*. Taip pat daugelyje darbų randamas netinkamas terminas *plastmasinis lovelis*. Tikėtina, jog turimas galvoje terminas *kabelio lovelis*, reiškiantis parengtą vietą kabeliui kloti. Reikėtų priminti, kad nebevartojamas pasenęs terminas *plastmasė* (= *plastikas*), o jo vedinys *plastmasinis* turi būti keičiamas į *plastikinis*.

Vertėtų paminėti ir netikslių terminą *antivirusinė* (= *antivirusinė programa*), beje, labai dažną šnekamojoje kompiuterininkų ir apskritai kompiuterių naudotojų kalboje, pvz.: *Antivirusinių* (= *Antivirusinių programų*) *palyginimas*. Studentų darbuose vartojamas terminas *serverinė* kol kas nėra įtrauktas nei į EKŽ (2010)¹⁵, nei į *Terminų banką*. *Serverinė* – tai vieta, kur laikomi serveriai (patalpa, spinta). Plg. kitus galimus konkretesnius terminus: *serverinė patalpa*, *serverinė spinta*, *serverinė įranga*.

EKŽ (2008) teikiamas terminas *programa*, tad ir užtenka šio gimininio termino, pvz.: *Kompiuterinių programų* (= *Programų*) *vertė*. Nėra ir tokio rūšinio termino *kompiuterinis antgalis*, turi būti *kabelio antgalis*. Taip pat reikėtų prisiminti, kad tam tikra parazitinė programa vadinama *kompiuterių*, o ne *internetiniu virusu*, pvz.: *Taip pat bus pateikta informacija apie naujausius ir pavojingiausius internetinius* (= *kompiuterių*) *virusus*.

Rašydami apie *tinklo topologiją* dauguma studentų vartoja netikslius sudėtinius terminus: *žiedinė topologija* (= *žiedinis tinklas*), *žvaigždinė topologija* (= *žvaigždinis tinklas*). Kitaip sakant, kompiuteriai sujungiami žvaigžde, žiedu.

Terminų darybos ir terminų morfologijos (formų) klaidos

Iš darybos klaidų minėtinas dūrinių su priesaga *-inis* vartojimas: *daugiafunkcinis*; *multifunkcinis* (= *daugiafunkcis*) *įrenginys*. Taigi tinkamesni dūriniai su galūnėmis *-is*, *-ė*, plg.: *daugiaprogramis apdorojimas*, *daugiaprocesė operacinė sistema*. Skyrium vartojamą tarptautinį dėmenį *video* reikėtų keisti lietuvišku žodžiu *vaizdo*, pvz.: *video* (= *vaizdo*) *plokštė*, *video* (= *vaizdo*) *failas*, *video* (= *vaizdo*) *medžiaga*, pvz.: *Ypatingai* (= *Ypač*) *svarbu pasirinkti teisingą* (= *tinkamą*) *video* (= *vaizdo*) *plokštę*. Taip pat *video* geriau nevertoti ir kaip sudurtinio termino dėmens, pvz.: *Video medžiaga* (= *Vaizdo medžiaga*) ir kiti didelės talpos failai [...].

Reikia priminti, kad rūšiai, išskiriamajai daikto ypatybei žymėti sudėtiniuose terminuose vartojamos įvardžiuotinės formos, pvz.: *aktyvusis šakotuvus*, *lygiagretusis prievadas*. Taigi taisytinios šios terminų formų klaidos: *skiriama* (= *skiriamoji*) *geba*, *mobilus* (= *mobilusis*) *telefonas*, *nešiojamas* (= *nešiojamasis*) *kompiuteris*. Pvz.: *Salėje yra 20 nešiojamų* (= *nešiojamųjų*) *kompiuterių*.

Kitos terminų negerovės

Iš terminų sintaksės klaidų minėtinos prielinksnio su konstrukcijos: *Tai bus erdvi, su geresniu išplanavimu* (= *geriau suplanuota*) *internetinė svetainė* (= *internetu kavinė*). *Paieška su patikslinimu* (= *Patikslintoji paieška*). Rašydami apie *vietinius tinklus* studentai vartoja netinkamą terminą *kabelis su mažesniu slopinimu*. Tokia kabelio rūšis nėra nurodyta nei EKŽ, nei *Terminų banke*, taigi turėtų būti įvardytas konkretus kabelis.

¹² Daugiau informacijos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos tinklalapyje. Žr. Terminologijos pakomisės 2009-04-17 pranešimą „Vietoj žiniatinklio – saitynas“ (<http://www.vlkk.lt/lit/88519>).

¹³ Anglų–lietuvių kalbų kompiuterijos terminų žodynėlis (2001, p. 140); Žalkauskas (2005, p. 251).

¹⁴ Terminų banke yra terminas *koaksialusis* (ne *koaksialinis*) *kabelis*, tačiau su nuoroda į *bendraašį kabelį*.

¹⁵ Vienas iš EKŽ (2008) autorių dr. G. Grigas pritarė, kad terminas būtų įtrauktas į žodyną.

Ypač svarbi terminų išdėstymo tvarka – pažyminyms turi būti rašomas prieš pažymimajį žodį, o ne atvirkščiai, pvz.: **modemas kabelinis** (= *kabelinis modemas*), **spausdintuvas tinklinis** (= *tinklinis spausdintuvas*), **komutatorius 16 portų** (= *16 jungčių perjungiklis*).

Į akis krinta ir besikartojančios rašybos klaidos: *kabelio angalis* (= *antgalis*), *spausdintuvas* (= *spausdintuvas*). Tariant pastarąjį terminą priebalsis [s] suskardėja, tampa priebalsiu [z], todėl studentai dažnai parašo priebalsę z vietoje s. Įsidėmėtina, kad terminas *internetas* rašomas mažąja raide: *Darbuotojai galės ieškoti informacijos Internete* (= *internete*).

Būtina atkreipti dėmesį į kompiuterijos santrumpų vartojimą¹⁶, t. y. kur įmanoma, vietoje anglišku terminų santrumpų rašyti lietuviškus terminus ir / ar lietuviškas santrumpas, pvz.: **RAM** (= *operatyvioji atmintis; OA*), **CD** (= *kompaktinis diskas*). Vardydami kompiuterio tinklo įrenginių pavadinimus studentai pateikia tik anglišką santrumpą *UPS* (angl. *uninterruptible power supply*). Turėtų būti: *nenutrūkstamo maitinimo šaltinis; avarinis maitinimo šaltinis. Vietiniam tinklui įvardyti netaisyklingai vartojama angliška santrumpa LAN* (angl. *local area network*), pvz.: **LAN** = (*vietinių tinklų*)¹⁷ *sujungimas*. Yra darbų, kuriuose painiojami terminai: greta angliškos santrumpos *LAN* nurodytas nesamas terminas *vidaus tinklas*. Plg.: **vidaus tinklas** (= *intranetas; vidinis tinklas*) ir **LAN** (= *vietinis tinklas*)¹⁸.

Išvados ir rekomendacijos

1. Baigiamuosiuose projektuose netaisyklingai vartojami ne tik kompiuterijos terminai, bet ir tai sričiai būdinga leksika. Didelę dalį netaisyklingų terminų užima iš anglų kalbos atėjusios neteiktinos svetimybės, ypač gausu pasenusių ar pakeistų, taip pat – netikslių terminų. Pvz., visiškai nevartojami taisyklingi terminai *šakotuvai, telktuvai, perjungiklis, maršruto parinktuvas, priegloba*. Yra klaidų, kurios kartojasi kone visuose tikrintuose baigiamuosiuose projektuose (tam tikros kabelių rūšys, netaisyklingi sudėtiniai terminai su būdvardžiu *bevielis, -ė* (= *belaidis, -ė*). Būtina atkreipti dėmesį į kompiuterijos santrumpų vartojimą, t. y. kur įmanoma, vietoje anglišku terminų santrumpų rašyti lietuviškus terminus ir / ar lietuviškas santrumpas.

2. Taigi, per specialybės pagrindų paskaitas svarbu atkreipti studentų dėmesį į dažniausiai baigiamuosiuose darbuose pasikartojančius netaisyklingus, probleminius, neaiškius terminus, akcentuoti kompiuterijos ir tai sričiai artimų terminų normas.

3. Studentai, baigiamųjų projektų vadovai ir recenzentai apskritai turėtų daug daugiau dėmesio skirti baigiamųjų projektų kalbai – ji privalo būti taisyklinga, sklandi, nuosekli. Norisi paraginti specialybės dėstytojus pasitikrinti kalbos normas naujausiuose šaltiniuose, kad per specialybės paskaitas vartotų taisyklingus, teikiamus terminus, nes ypač nuo šių dėstytojų taisyklingos kalbos priklauso, kaip kalbės ir rašys būsimieji specialistai.

4. Ypač svarbu studentams ir specialybės dėstytojams naudotis naujausiais terminų žodynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimais¹⁹, *Terminų banku*. Gali praversti neseniai straipsnio autorės išleista mokomoji knyga *Kalbos patarimai informatikams* (2010).

5. Atskirai reikia paminėti baigiamųjų projektų *sutrumpinimų ir terminų žodynus*²⁰. Juose vartojamos netikslios, nežinia iš kur trauktos santrumpų ir terminų apibrėžtys. Tarp nurodytos naudotos literatūros ir šaltinių neteko rasti *EKŽ* (2008) (ar kitų kompiuterijos srities žodynų), *Terminų banko*. Būtina priminti, kad interneto enciklopedija *Vikipedija* visiškai netinkamas baigiamųjų projektų informacijos šaltinis.

COMPUTER TERMS IN FINAL PROJECTS

The goal of the article is to analyse and evaluate the usage of computer terms of the students' final projects of Information Systems Technology study programme 2008-2009 at Šiauliai State College. The groups of the most common mistakes made in computer term usage are being discussed: barbarisms, outdated or renamed, inaccurate terms, mistakes in term building, forms, other inaccuracies in spelling, term syntax, term abbreviations.

¹⁶ Apie kompiuterijos santrumpų vartojimo tendencijas nemažai rašo G. Grigas (2006; 2008).

¹⁷ Šiame pavyzdyje angliška santrumpa *LAN* įvardija tik pirmąjį sudėtinio termino dėmenį.

¹⁸ *Intranetas* – vidinis tinklas, naudojantis interneto protokolus duomenims persiųsti, galintis turėti ryšį su internetu (*EKŽ*, p. 167). *Vietinis tinklas* – nedidelis kompiuterių tinklas, dažniausiai jungiantis vienos įstaigos arba atskiro jos padalinio kompiuterius su jų išoriniais įtaisais (spausdintuvais, duomenų saugyklomis ir pan.) (*EKŽ*, p. 537).

¹⁹ *EKŽ* yra ir elektroninis variantas (<http://www.likit.lt/term/enc.html>), tad ypač patogiu ir naudinga šios srities specialistams ir apskritai visiems, kuriems rūpi norminė kompiuterijos terminija.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos svetainėje (<http://www.vlkk.lt>) pateikiama naujausia informacija apie kalbos normas (tarp jų – ir apie kompiuterijos srities naujausių terminų vartoseną).

²⁰ *Informacinių sistemų technologijos studijų programos (valstybinis kodas 65307T107) baigiamojo projekto rengimo metodiniuose nurodymuose* (2007) *Sutrumpinimų ir terminų žodynas* nurodytas kaip privaloma baigiamojo projekto struktūrinė dalis. Beje, taip vadinti šį žodyną nėra tikslu, kadangi jame pateikiamos baigiamajame projekte vartojamos santrumpos ir terminai. Plg.: Santrumpa – sudėtinio pavadinimo ar (retkarčiais) atskiro žodžio sutrumpintas žymėjimas rašte ir šnekoje, pvz.: *DB* – *duomenų bazė*. Sutrumpinimas – žodžio ar žodžių junginio sutrumpintas žymėjimas rašte, pvz.: *komp.* – *kompiuterija* (Dumšienė, 2010, p. 53).

Major part of irregular terms comprise barbarisms of English origin, especially out-dated or replaced, not exact terms as well. There is a certain amount of mistakes which occur in nearly all the final projects (e.g. certain kinds of cables, incorrect compound terms with the adjective wireless). It is necessary to pay attention to the usage of abbreviations of computer terms i.e. where it is possible to use Lithuanian terms/or abbreviations instead of the English ones.

During the lectures of the Basics of Professional Language it would be advisable to pay more attention to the most common, irregular, problematic and not clear terms and encourage the students to make use of the latest term dictionaries, resolutions of State Commission of the Lithuanian Language, Term bank.

Key words: term, computer terms, language mistake, final project.

Literatūra

1. *Anglų–lietuvių kalbų kompiuterijos terminų žodynelis.* (2001). Sudarė V. Šidlauskas. Vilnius: IĮ „Petro ofsetas“.
2. Celiešienė V. (2009). *Kompiuterijos skolinių ir jų atitikmenų vartosenos polinkiai.* Santalka. Filologija. Edukologija, 17 (2), 11–16.
3. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas.* (2000). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
4. Dumšienė E. (2010). *Kalbos patarimai informatikams.* Šiauliai: Šiaulių kolegijos leidybos centras.
5. EKŽ – Dagienė V., Grigas G., Jevsikova T. (2008). *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas.* Vilnius: TEV.
6. Gaivenis K. (2002). *Lietuvių terminologija: teorijos ir tvarkybos metmenys.* Vilnius: LKI leidykla.
7. Grigas G. (2008). *Kompiuterijos leksika ir terminija.* Santalka. Filologija. Edukologija, 16 (2), 31–39.
8. Grigas G. (2006). *Kompiuterijos santrumpos: skolinimasis, vertimas, tarimas.* Gimtoji kalba, 5, 8–13.
9. *Informacinių sistemų technologijos studijų programos (valstybinis kodas 65307T107) baigiamojo projekto rengimo metodiniai nurodymai.* (2007). Šiauliai.
10. *Kalbos patarimai 4 (1) Leksika: skolinių vartojimas.* (2005). Sudarė D. Mikulėnienė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
11. Kaulakienė A. (2006). *Naujausios technologijos ir kompiuterijos terminija.* Santalka 14 (4), 22–25.
12. Kaulakienė A., Rimkutė A. (2008). *Kai kurių šiuolaikinės kompiuterijos terminų mikrosistemų analizė.* Santalka. Filologija. Edukologija. 16 (4), 30–37.
13. Kvašytė R. *Mokomas terminologijos žodynelis.* (2005). Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
14. Rimkutė A. (2010). *Žurnalo „Computer Bild Lietuva“ kompiuterijos terminai.* Gimtoji kalba, 1, 9–13.
15. Vaitkevičiūtė V. (2004). *Tarptautinių žodžių žodynas.* Vilnius: „Žodynas“.
16. *Vietoj „žiniatinklio“ – „saitynas“.* Prieiga per internetą 2010-09-02: <http://www.vlkk.lt/lit/88519>.
17. Žalkauskas V. (2005). *Šiuolaikinių kompiuterių programų ir tinklų žodynas.* Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
18. Enciklopedinis kompiuterijos žodynas – <http://www.likit.lt/term/enc.html>
19. Lietuvos Respublikos terminų bankas – <http://terminai.vlkk.lt:10001/pls/tb/tb.search>
20. Valstybinė lietuvių kalbos komisija – <http://www.vlkk.lt>

Įteikta: 2010 m. spalio 1 d.

Priimta publikuoti: 2010 m. gruodžio 2 d.